

Tu byłam. Joanna

QUEST

Są historie prawdziwe i historie zmyślone. Bywają, jednak niezwykle rzadko, również i takie, które wydarzyły się naprawdę, choć z powodzeniem można by uznać je za bajkę. To będzie jedna z takich właśnie opowieści – niesamowitych, prawdziwych, a na dodatek dziejących się nie tak znów dawno i nie tak znów daleko. Właściwie na tyle blisko, że wystarczy wyjść z domu, żeby ją poznać.

Gdzie to jest?

W mieście Ruda Śląska, w dzielnicach Ruda, Orzegów, Godula.

Jak dojechać?

Samochodem – wprowadź do nawigacji adres miejsca będącego początkiem questu: ul. Wiktora Bujoczka. Autobusami KZK GOP do przystanku *Ruda Bujoczka* liniami 146, 147, 255.

Koleją – *Kolejami Śląskimi* linia S1 do stacji *Ruda Śląska*.

Dla kogo?

Dla dzieci i młodzieży szkolnej, rodzin z dziećmi.

Początek questu:

Ruiny zamku, ul. Wiktora Bujoczka.

Koniec questu:

Kościół pw. Ścięcia św. Jana Chrzyciela, ul. Karola Goduli 22.

Czas przejścia questu:

2,5–3 godziny.

Mapy: © autorzy OpenStreetMap (licencja CC BY-SA 2.0)

Quest opracowany został przez Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, ul. Teatralna 4.

www.rik.katowice.pl, www.scdk.pl

Katowice 2018

Joanna Gryzik, urodzona 29 kwietnia 1842 roku w Pomrembie koło Zabrza, dziewczynka z biednej rodziny, która zauroczyła Karola Godulę, legendarnego Króla Cynku, bogatego, tajemniczego... i samotnego. To spotkanie zmieniło nie tylko życie Joanny. Gdyby nie ono żylibyśmy dziś w zupełnie innym miejscu.

Nasza Joasia to przyszła dama, hrabina, właścicielka ogromnego majątku, kopalń, hut, dóbr ziemskich, menadżerka, fundatorka wielu obiektów na Górnym Śląsku, całe życie angażująca się w pomoc najuboższym, szczęśliwa żona i mama czwórki dzieci: Hansa Karla (ur. 1859), Clary (ur. 1860), Elizabeth (ur. 1862) i Eleonory (ur. 1864). Jej ślady odnajdziemy w wielu miejscach na Śląsku: w Bytomiu (Szombierki, Bobrek), Rudzie Śląskiej (Chebzie, Ruda, Orzegów, Godula), Kopicach, Wrocławiu.

Wszystko zaczęło się 14 marca 1846 roku, kiedy po raz pierwszy Joasia pojawiła się w domu Karola Goduli. Była wtedy czteroletnią dziewczynką. Był to czas, kiedy Godula miał już swój pałac w Szombierkach – mówiono jednak, że wolał przebywać w swoim starym domu w Rudzie.

Wokół Goduli urosło wiele legend: Godula, wykształcony, przedsiębiorczy, „pan ludzki i dobry”, a jednak uznawany za dziwaka; nocami pracował nad chemicznymi eksperymentami, mówiono, że trzymał z diabłem, stronił od ludzi, a ludzie go nie lubili..., być może po prostu się go bali. Niski, utykający, o jednookiej twarzy dodatkowo oszpeconej blizną... nie był postacią, która budziłaby powszechną sympatię.

Mimo to mała Joasia jako jedyna nie bała się przemysłowca, którego nazywała dziadkiem. Ta mała dziewczynka w przeciagu zaledwie dwóch lat zdobyła serce Goduli. Ten zaś zajął się jej edukacją i zapewnił wykształcenie wysyłając do prestiżowej wówczas Szkoły Sióstr Urszulanek we Wrocławiu.

Godula zmarł w 1848 roku. W testamencie majątek zapisał sześćdziesięcioletniej wówczas Joasi. Na odziedziczoną fortunę składały się 4 kopalnie galmanu i połowa udziałów w kolejnej, 6 kopalni węgla, 4 majątki ziemskie – Szombierki, Orzegów, Bobrek oraz Bukaków.

Zgodnie z ostatnią wolą Goduli opiekę nad dziewczynką rozłożył Maksymilian Scheffler – jego przyjaciel, doradca i prawnik. To dzięki niemu 6 października 1858 roku król Prus Fryderyk Wilhelm IV Hohenzollern nadał Joannie szlachectwo i herb.

Miała wówczas 16 lat. Była teraz Joanną Gryzik von Schomberg-Godulla.

Młoda Joasia, wykształcona w klasztornej wrocławskiej szkole, wróciła do Szombierek. Ponoć zawsze tu chętnie bywała, miała sentyment do tego miejsca, identyfikowała się z mieszkańcami. Świadkowie tamtych wydarzeń wspominali, że kiedy była w Szombierkach, nosiła strój górnośląski. Co ciekawe: Joanna cały czas utrzymywała kontakt z matką i siostrą Karoliną Sommer oraz swoimi znajomymi. Potem Karolinie i jej dzieciom zapisała w testamencie pieniądze.

Rok 1858 był dla Joanny rokiem bardzo ważnym, przełomowym i jak potem się okazało – szczęśliwym.

W niedzielę 15 listopada tego roku została żoną hrabiego Hansa Ulryka von Schaffgotscha z Cieplic. Wcześniej w Szombierkach w pałacu Goduli podpisano kontrakt ślubny. Uroczystość ślubna odbyła się w kościele parafialnym Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Bytomiu. Była wielkim świętem nie tylko dla rodzin i przyjaciół młodych, ale również dla pracow-

ników z dóbr Joanny. Ponoć w prezencie od nich otrzymała album z wizerunkami swoich hut i kopalń.

Warto wspomnieć, że Joanną – piękną, młodą, bogatą, z tytułem – interesowały się też inne rody. Mówiło się o jej zamążpójściu za jednego z hrabiów poznańskich. Do „ślubnej transakcji” nie doszło, gdyż rodzina niedosłzłego męża wyśmiewała jej nieznamość języka polskiego. A Joanna ponoć była bardzo dumna.

Młodzi Schaffgotschowie z Szombierek wyjechali do Wrocławia.

W 1859 roku opiekunowie hrabiny kupili dla nowożeńców dobra ziemskie Kopice (w obecnym województwie opolskim). Schaffgotschowie przebudowali i rozbudowali Kopice w piękną rezydencję, zwaną „pałacem na wodzie”, otoczoną 54-hektarowym okazałym parkiem. Stamtąd zarządzali ogromnym majątkiem. Wszak ich czasy to epoka wielkiego rozwoju górnośląskiego przemysłu. W 1869 roku zaczęli budować kopalnię „Hohenzollern” („Szombierki”), którą otwarto w 1873 roku. W ich rękach były także kopalnie: „Paulus” („Paweł”), „Gräfin Johanna” („Bobrek”), „Bujaków” i „Kleofas”.

Schaffgotschowie byli ludźmi wielkiego formatu. Otwarcia na potrzeby innych nie żałowali pieniędzy na szeroko zakrojoną działalność charytatywną, na budowę kościołów, kaplic, szkół, ochronek. Całe życie wspomagali biednych, sieroty, bezdomnych i pokrzywdzonych. Po śmierci Joanny robiła to „Gräfllich Schaffgotsche Werke”, spółka akcyjna założona z przekształcenia przedsiębiorstwa rodzinnego Schaffgotsch.

Joanna pamiętała o swoich korzeniach i nigdy nie zapomniała biedy, której doświadczyła we wczesnym dzieciństwie. Dlatego też chętnie pomagała tym, którzy nie zaznali szczęścia i dostatku – dzieciom, sierotom, bezdomnym, inwalidom, poszkodowanym i chorującym pracownikom. Utworzyła fundusz, z którego procenty miały być wsparciem dla ubogich rodzin, wdów i sierot (na ten cel podarowała 100 tys. marek).

Hrabina Joanna zmarła w 1910 roku w Kopicach. Była lubiana i ceniona przez wdzięcznych ludzi. Na jej pogrzeb w Kopicach przyszły tłumy. W piśmie „Beuthener Zeitung” opublikowano wówczas nekrolog:

W dniu dzisiejszym została odwołana do Pana Boga nadzwyczaj szanowana była chlebobawczyni, hrabina Schaffgotsch z domu Gryczik von Schomberg-Godla, pani na zamku w Kopicach.

cach. Pogrążeni w głębokim smutku, pozostajemy pełni szczerzej wdzięczności dla Dostojnej Zmarłej, która przez czas dłuższy niż pół wieku, dla urzędników i robotników pozostających pod jej zarządem, była wspianą i nadzwyczaj łaskawą chlebobawczynią, zawsze troszczącą się o los i dobro swoich podwładnych. Jej pamięć, opromieniona tak licznymi dziełami pobożności i miłości bliźniego, pozostanie na zawsze w sercach naszych i naszych rodzin.

Została pochowana w pięknym mauzoleum rodzinnym koło kościoła w Kopicach.

Ślady Schaffgotschów do dzisiaj odnajdujemy w Rudzie Śląskiej, Bytomiu (Szombierkach, Bobrku), ale nie tylko. Joanna przeznaczyła 900 tys. marek na fundację klasztoru oo. franciszkanów w Katowicach-Panewnikach, wsparła finansowo między innymi kościół w Bujakowie i Paniówkach, Instytut dla Niewidomych we Wrocławiu, tamtejszy Dom Wychowawczy im. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i siostry szarytki we Wrocławiu, którym podarowała działkę pod budowę klasztoru.

Przeżyjmy razem opowieść o śląskim Kopciuszku. Zapraszamy do przygody!

OSOBY:

- **Joanna Gryzik**, potem Joanna von Schomberg-Godulla, po mężu von Schaffgotsch (1842-1910) – śląski Kopciuszek, spadkobierczyni fortuny Karola Goduli, żona hrabiego Hansa Ulryka von Schaffgotscha
- **Hans Ulryk von Schaffgotsch** (1831-1915) – mąż Joanny Gryzik
- **Karol Godula** (1781-1848) – górnośląski przedsiębiorca, zasłużył się dla rozwoju górnośląskiego przemysłu; zarządca majątku i główny ekonom dóbr hrabiego von Ballestrema, współudziałowiec huty cynku „Carlhütte”, budowniczy i właściciel kilku kopalni: „Maria”, „Stein”, „Rosalie”, hut: „Morgenroth” i „Güte Hoffnung” oraz dóbr ziemskich: Orzegów, Szombierki, Bobrek, Bujaków, Paniowy
- **Karol Franciszek von Ballesterem** (1750-1822) – przedstawiciel górnośląskiej rodziny arystokratycznej o korzeniach włoskich, magnat przemysłowy; pierwszy pracodawca Karola Goduli
- **Ciocia Milka** – służąca w domu Karola Goduli, znajoma matki Joanny

- **dr Bernard Stephan** (1855-1914) – dyrektor generalny zakładów przemysłowych Schaffgotschów, pomagał Joannie w kierowaniu zakładami, był aktywnym działaczem społecznym i politycznym
- **Köhler** – radca górniczy

Nasza wędrówka rozpoczyna się przy ruinach rudzkiego zamku, należącego do Ballestremów. W jego pobliżu usytuowany był dom Karola Goduli, do którego trafia czteroletnia Joasia.

POCZĄTEK QUESTU – RUINY ZAMKU

DIECIŃSTWO

RUINY ZAMKU – UL. WIKTORA BUJOCZKA

Dojazd KZK GOP przystanek autobusowy *Ruda Bujoczka* linie 146, 147, 255

osoby:

Karol Franciszek von Ballesterem, Karol Godula

Zamek został wzniesiony najprawdopodobniej pod koniec XIV wieku, był własnością rodu Rudzkich, a potem Jana Gierałtowskiego. Został zniszczony w XVII wieku, w następnym stuleciu odbudowany. Służył rodzinie Ballestrem, której majątkiem zarządzał Karol Godula. Dziś z zamku pozostały tylko fragmenty murów. Te ruiny skrywają pewną tajemnicę – podobno zamek połączony był podziemnym tunelem z Biskupicami, kolejnym majątkiem rodu von Ballestrem. Do dziś nikt jeszcze nie odnalazł tego legendarnego przejścia. Ludzie mówili, że podobno w nim Karol Godula ukrył swoje skarby...

Na terenie wzgórza zamkowego znajdź tablicę „Karol Godula i jego dom”. Wpisz poniżej miejsce urodzenia Karola Goduli.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 17 (na końcu questu)

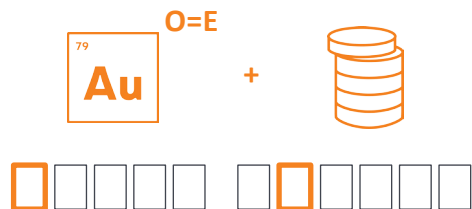
DOM KAROLA GODULI

osoby: Karol Godula, Joanna Gryzik, Ciocia Milka

Obok zamku stał dom Karola Goduli. Dziwne miejsce. Godula mieszkał samotnie, znajomi go nie odwiedzali. To tu na podda-

szu przeprowadzał podobno swoje chemiczne eksperymenty. A niektórzy widzieli ponoć nawet diabła, który przez komin wrzucał pełne worki. Czy wiesz, co według legend miało znajdować się w tych workach?

Wpisz co mogło znajdować się w workach wrzucanych przez diabła.

Oznaczone litery wpisz kolejno w pola nr 2 i 19

Tak mówią legendy. A w rzeczywistości Karol Godula to przedsiębiorca, świetny organizator, który wzbogacił się dzięki swojej ciężkiej pracy.

Karol Godula był potentatem przemysłowym, dzięki inwestycjom w pewnej branży jest nazywany...

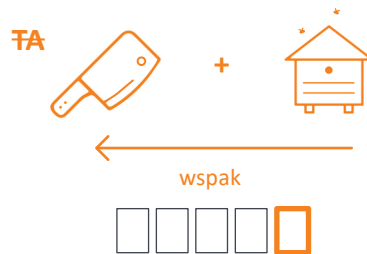
Oznaczone litery wpisz kolejno w pola nr 9 i 16

Małą Joasię do domu Karola Goduli przyprawdzała ciocia Milka.

Wpisz pełne imię i nazwisko opiekunki Joasi:

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 15

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 1

Zachowane ruiny przykryte dachem są pozostałością domu Karola Goduli, obok w kierunku zamku znajdowały się zabudowania gospodarcze.

Stań w miejscu ruiny budynku, znajdującego się tuż obok domu Karola Goduli. Teraz popatrz pod nogi. Znajdź napis wytłoczony na ceglach tworzących dawną posadzkę. Słowo to związane jest z miejscową cegielnią, a brzmi:

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 4

Wyjdź przez parking na ulicę W. Bujoczka. Skieruj się w prawo pod górę, idź do skrzyżowania z ulicą Wolności.

DAWNA SZKOŁA – UL. WOLNOŚCI 6 POCZTA – UL. WOLNOŚCI 8

Przy ulicy Wolności 8 znajduje się poczta. Pierwsza ekspedycja pocztowa w Rudzie powstała w 1845 roku z inicjatywy Karola Goduli. Od 1950 roku agentura pocztowa działała przy ulicy W. Bujoczka, następnie przy dworcu kolejowym i później przy ulicy W. Janasa. Obecny budynek pocztowy został wybudowany w 1897 roku z fundacji rodziny Ballestrem. Obok, pod numerem 6, znajduje się dawna szkoła średnia dla dziewcząt urzędników niemieckich, ufundowana przez hr. Franciszka Ballestrem w 1897 roku. W 1916 roku przeszła ona na własność gminy, jako szkoła o profilu matematyczno-przyrodniczym.

Stań przed budynkami i przyjrzyj się im. Są bardzo podobne. Łączy je detal architektoniczny i materiał, z którego są zbudowane. Wpisz jaki to materiał.

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 14

Idź dalej ulicą Wolności w kierunku torów kolejowych.

GOŚCINIEC HRABIOWSKI – UL. WOLNOŚCI 1

Okazały budynek przy ul. Wolności 1 to dawny „gościniec hrabiowski” z 1897 roku. Mieściła się w nim restauracja, hotel oraz sala balowa. W 1901 roku do sali balowej dobudowano pomieszczenia dla aktorów tworząc salę widowiskową. Powstała też kolejna sala tzw. sala bankietowa, gdzie później mieściło się kino.

Na elewacji budynku znajdź tablicę informującą o jego historii. Wpisz co mieściło się w budynku gościńca hrabiowskiego po II wojnie światowej.

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 8

Idź prosto. Przejdź przejściem podziemnym pod torami kolejowymi i idź ulicą Ballestremów do końca. Dalej prosto ulicą Piastowską.

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. JÓZEFA W RUDZIE ŚLĄSKIEJ – UL. PIASTOWSKA 16

Dojazd KZK GOP przystanek autobusowy *Ruda Kościół* linie 39, 118, 146, 147, 230, 255

osoby:

Karol Franciszek von Ballesterem

Kościół pw. św. Józefa ufundował hrabia Franciszek Ksawery von Ballestrem, syn Karola Franciszka. Świątynia wybudowana została w stylu neoromańskim, według projektu berlińskiego architekta Augusta Menkena. Pod prezbiterium umieszczona jest krypta z grobami rodziny von Ballestrem. Wejść do niej strzegą dwa czarne anioły śmierci wykonane przez berlińskiego rzeźbiarza Josefa Limburga.

Wejść do krypty, gdzie spoczywają fundatorzy kościoła, członkowie rodziny von Ballestrem. Pamiętaj o zachowaniu ciszy i powagi. Przeczytaj napis na środkowym sarkofagu. Wpisz lata urodzin i śmierci Franciszka II.

 –

Dodaj wszystkie wpisane powyżej cyfry i wpisz wynik:

otrzymaną liczbę podziel przez 9, wynik określa, którą kolejną literę alfabetu (uwaga – nie licz liter ze znakami diakrytycznymi), masz wpisać w pole nr 22

Kolumny w kościele posiadają bogato zdobione głowice. Umieszczone na nich płaskorzeźby przedstawiają: cztery główne charaktery ludzkie, cztery główne średniowieczne stany społeczne, cztery rasy ludzkie, cztery etapy życia człowieka, cztery cnoty kardynalne, cztery żywioły.

Znajdź kolumnę, na której przedstawione są rasy ludzkie. Nad każdą z rzeźbionych głów znajdują się dwie łasice symbolizujące zło i obtudę. Na płaskorzeźbie łasice nie mogą się poruszać, ponieważ mają związane...

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 7

Wychodząc z terenu kościoła skróć w prawo i następnie idź pierwszą w lewo (ulica Orzegowska). Przy kaplicy św. Piusa X skróć w lewo, dalej idź ulicą Orzegowską do cmentarza.

STARY CMENTARZ – UL. ORZEGOWSKA

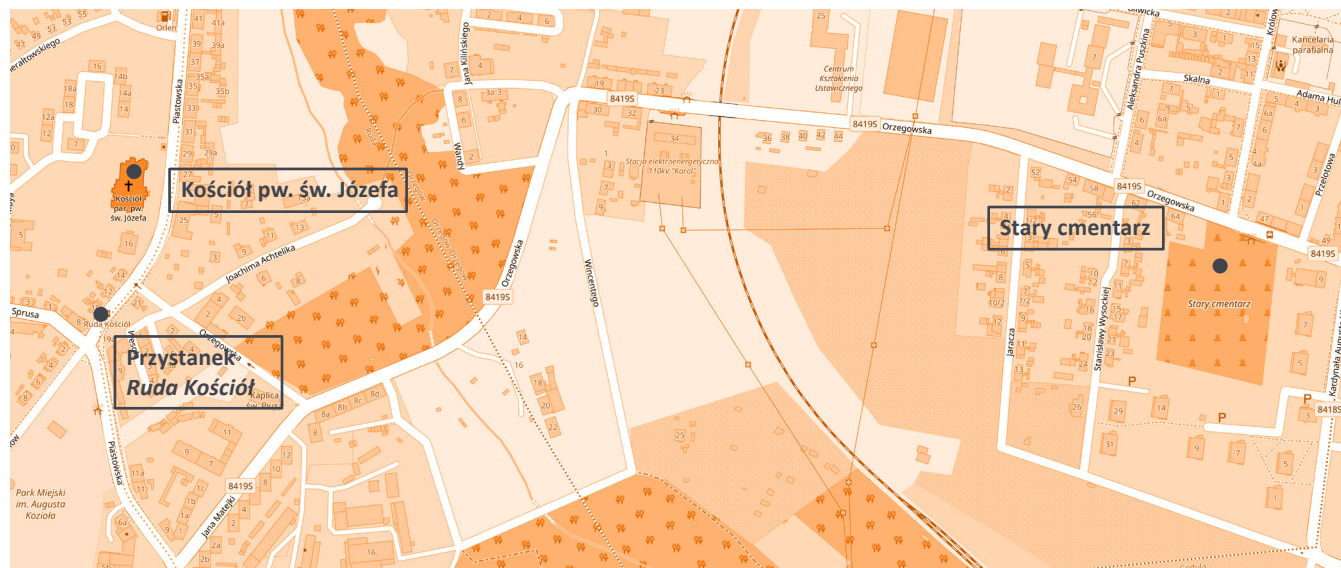
Założony w 1894 roku, funkcjonował do roku 1945. Na terenie cmentarza, po prawej stronie głównej alei, znajduje się Mauzoleum Górników, pomnik upamiętniający górników pola szybowego „Gotthard” kopalni „Paulus-Hohenzollern” (późniejsza kopalnia „Karol”), którzy zginęli w katastrofie w dniu 18 lipca 1898 roku, a także tych, którzy zginęli na stanowiskach pracy od pocisku artyleryjskiego w dniu 27 stycznia 1945 roku.

Stań przed Mauzoleum Górników zachowując szacunek i powagę. Wśród wypisanych na płycie nazwisk górników znajdź dwa powtarzające się. Wpisz je poniżej:

Oznaczoną literę wpisz w pola nr 10 i 20

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 18

Idź dalej ulicą Orzegowską, aż dojdiesz do skrzyżowania z ulicą kard. A. Hlonda, kieruj się w lewo do kościoła.

DZIAŁALNOŚĆ JOANNY VON SCHAFFGOTSCH

KOŚCIÓŁ PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA – RUDA ŚLĄSKA – ORZEGÓW – UL. KRÓLOWEJ JADWIGI 8

Dojazd KZK GOP przystanek autobusowy
Orzegów Orzegowska linie 6, 121, 146, 147, 155, 230

osoby: Joanna Gryzik, Hans Ulryk von Schaffgotsch

Hrabiostwo Schaffgotschowie podarowali parcelę pod budowę kościoła św. Michała Archanioła w Orzegowie i przeznaczili na jego budowę 30 tys. marek. Z fundacji dyrekcji zakładów należących do Schaffgotschów jest natomiast ołtarz i zegar na wieży. Świątynia powstała w latach 1894-1895 według projektu Wilhelma Wieczorka. Potem – kiedy była już za ciasna dla miejscowej społeczności – Schaffgotschowie darowali kolejne pieniądze na jej rozbudowę (1911-1912), której projektantem był architekt Maksymilian Giemza z Katowic.

Stojąc przed wejściem do kościoła podnieś wzrok, zobaczysz rząd półkoliście zamkniętych nisz. Policz je i wpisz wynik:

Teraz odejmij 1 – wynik określa, którą kolejną literę alfabetu masz wpisać w pole nr 23 (uwaga – nie liczymy liter ze znakami diakrytycznymi)

Patronem kościoła jest św. Michał Archanioł. Przedstawiany jest w walce z mitycznym zwierzęciem symbolizującym zło i szatana. W kościele znajdziesz je w kilku miejscach: na witrażu nad ołtarzem głównym, w rzeźbie znajdującej się w kaplicy oraz na głowicach kolumn. Jakie to zwierzę?

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 5

Obok kościoła znajduje się stara plebania, wybudowana zaraz po zakończeniu rozbudowy kościoła, prawdopodobnie zaprojektowana przez architekta Giemzę. Po przeciwnej stronie kościoła, od strony ulicy W. Czaplki znajduje się dawna wozownia, w której obecnie działa restauracja. Wewnątrz warto zobaczyć wystawę archiwalnych zdjęć z Orzegowa.

WAGON DO TRANSPORTU WĘGLA

osoby: Joanna Gryzik, Hans Ulryk von Schaffgotsch

Tuż obok dawnej wozowni znajduje się wagon do transportu węgla, pamiątka po kopalni założonej w 1875 roku przez Joannę i jej męża Hansa Ulryka. Kopalnia została nazwana na cześć osoby, dzięki której Joanna otrzymała wykształcenie i majątek.

Znajdź wagon i wpisz nazwę kopalni, z której pochodzi

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 6

Idź dalej ulicą kard. A. Hłonda.

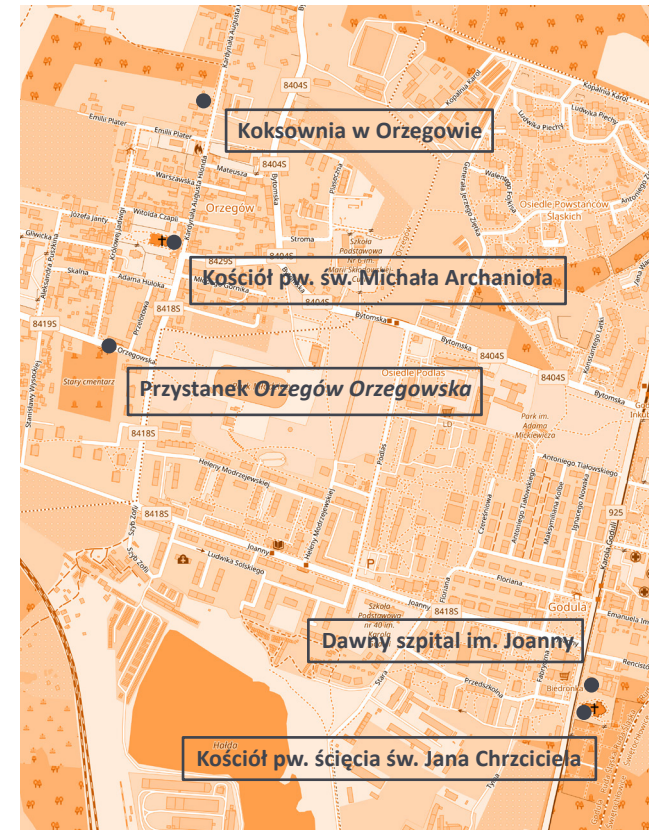
KOKSOWNIA W ORZEGOWIE – UL. KARD. A. HLONDA 45

osoby: Joanna Gryzik, Hans Ulryk von Schaffgotsch

Inicjatywa założenia koksowni w Orzegowie związana jest ze spółką „Oberschlesische Koksowerke und Chemische Fabriken A.G.". Pierwszą baterię koksowniczą rozpalono tutaj w 1902 roku. Pięć lat później rozpoczęto produkcję przy użyciu kolejnej baterii koksowniczej. Do komór znajdujących się we wnętrzu baterii ładowano węgiel, aby wygrzać go w temperaturze 1200 stopni. Następnie rozgrzany węgiel wypychano z wnętrza baterii na plac znajdujący się przed piecem, gdzie schładzano go wodą. Węgiel wykorzystywany w produkcji pochodził z pobliskiej szybu „Gotthard” kopalni „Paulus-Hohenzollern” (późniejsza kopalnia „Karol”), należącej do koncernu Schaffgotschów. Po krótkim czasie koksowania została przejęta przez właścicieli kopalni stając się jej częścią. Oprócz koksu wykorzystywanego w hutnictwie żelaza, produkowano tutaj także benzol, amoniak i smołę.

Stań przed wysokim, ceglany budynek, przyjrzyj się dłuższej elewacji. W każdej kondygnacji jest taka sama liczba otworów (okiennych i drzwiowych). Wpisz słownie tę liczbę:

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 12

Wróć ulicą kard. A. Hłonda do skrzyżowania z ulicą Joanny, na którym skręć w lewo. Idź do skrzyżowania z ulicą K. Goduli.

DAWNY SZPITAL IM. JOANNY UL. KAROLA GODULI 24

osoby: Joanna Gryzik

Joanna ufundowała szpital, przeznaczając na jego budowę 60 tys. marek. Szpital powstał w 1896 roku, znajdowało się w nim początkowo 6 sal dla chorych, szkoła robót ręcznych i gospodarstwa domowego, ochronka, przytułek dla starców i inwalidów. Szpital prowadziły siostry zakonne sprowadzone przez Schaffgotschów.

Siostry sprowadzone przez Schaffgotschów do Rudy Śląskiej, należały do zgromadzenia założonego w 1842 roku w Nysie, którego członkinie szczególnie poświęcały się pracy w szpitalach czy domach opieki. Ich nazwa pochodzi od patronki zakonu św. Elżbiety Węgierskiej. Są to siostry... (wpisz nazwę)

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 3

KOŚCIÓŁ PW. ŚCIĘCIA ŚW. JANA CHRZCICIELA – UL. KAROLA GODULI 22

Dojazd KZK GOP przystanek autobusowy *Godula Plac Niepodległości* linie 6, 121, 146, 147, 155, 230, 982

osoby: Joanna Gryzik, Hans Ulryk von Schaffgotsch, radca Köhler, dr Bernard Stephan

Joanna ufundowała kościół pw. Ścięcia Jana Chrzciciela w Goduli, podarowała grunt pod cmentarz, a także ponosiła 2/3 kosztów utrzymania tej parafii. Budowę kościoła rozpoczęto w maju 1868 roku, trzy lata później kościół był już prawie gotowy. 14 sierpnia 1871 odbyła się uroczystość położenia hełmu na wieży kościelnej. Była to wielka uroczystość z udziałem fundatorów. W jej trakcie w hełmie umieszczono skrzynkę, w której znajdowały się między innymi akta budowy kościoła, telegramy wojenne, gazety i monety. Wezwanie Jana Chrzciciela wiązało się z faktem, że był to patron Schaffgotschów. W tym kościele znajduje się znany witraż z wizerunkiem Joanny i jej męża, a w portalu wejściowym odnajdziemy herby fundatorów. Zwróć uwagę na herb po prawej stronie – to herb Joanny Gryzik von Schomberg-Godulla; umieszczone w nim są elementy wiążące Joannę z Górnym Śląskiem. Jest to kupła (godło górnicze składające się ze skrzyżowanych narzędzi górniczych pyrlika i żelozka), a także zastosowane barwy: złota i niebieska.

Wejdz do kościoła i znajdź tablicę z fotografiami świadków położenia „kamienia gruntowego” w dniu 14 sierpnia 1871 roku. Znajdź wśród nich inspektora maszynowego. Wpisz jego imię.

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 13

Czy wiesz, czym zajmował się faktor huty? Dziś powiedzielibyśmy, że pracował w dziale marketingu. Policz ilu faktorów huty jest na zdjęciach. Dodaj do nich liczbę fotografii przedstawiających chemików. Wpisz poniżej słownie wynik:

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 11

Poświęćmy chwilę witrażowi wykonanemu w monachijskiej pracowni Franza Mayera. Witraż powstał w 1911 roku w hołdzie zmarłej w 1910 roku Joannie. Przedstawia Chrystusa wśród ludu górnośląskiego. Naszą uwagę przykuwają dwie kłęczące postacie po lewej stronie – to Joanna i jej mąż Hans Ulryk von Schaffgotsch. Towarzyszą im dr Bernard Stephan – dyrektor generalny zakładów przemysłowych Schaffgotschów i radca górniczy Köhler.

Przyjrzyj się witrażowi. Oprócz postaci znajdują się na nim również budynki – po lewej stronie chłopska chata, po prawej zabudowania dawnej kopalni „Paweł”, nad którymi górują trzy...

Oznaczoną literę wpisz w pole nr 21

W tym miejscu kończy się spacer rudzkimi śladami Joanny Gryzik, ale ta historia ma oczywiście ciąg dalszy. Na terenie dzisiejszych dzielnic Bytomia: Szombierek i Bobrka odnaleźć można miejsce po pałacu Karola Goduli, kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa fundacji Schaffgotschów, w którym spoczął Król Cynku, kopalnię „Gräfin Johanna” (obecnie „Bobrek”) czy elektrociepłownię „Szombierki”, wybudowaną przez spółkę Schaffgotsch Bergwerksgesellschaft GmbH. Chcesz dowiedzieć się więcej? Zapraszamy do kolejnego questingu *Podróż do przeszłości Szombierek* (do pobrania na stronie zabytkotechniki.pl w zakładce *Odkryj więcej*).

Pozostaje nam jeszcze odczytać hasło:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>					
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23		

Śladami Rodów Przemysłowych

Oferta Szlaku Zabytków Techniki rozwija się z roku na rok. Szlak ma konkretne propozycje zarówno dla młodych, jak i nieco starszych odkrywców. Od teraz podróżników po Szlaku prowadzić będą również ścieżki tematyczne, zgrupowane w ramach trasy „Śladami rodów przemysłowych”. Opowiadają one o historiach ludzi, których fortuny powstały dzięki kopalniom, hutom, elektrowniom, fabrykom czy browarom oraz pracy bezimiennych robotników i robotnic. Ścieżki na tej trasie pokażą nam region z innej perspektywy i poprowadzą w miejsca nieoczywiste i piękne zarazem. Przyjrzymy się nie tylko dobrze znanym obiektom należącym do Szlaku Zabytków Techniki, ale także odkryjemy ślady i pamiątki po tych, którzy dzięki swojej przedsiębiorczości i zgromadzonemu majątkowi na stałe zapisali się na kartach historii naszego regionu. Pałace, osiedla robotnicze, parki, kościoły, nekropolie to nie tylko fascynująca podróż po materialnych zasobach dziedzictwa. To również wyprawa w świat mitów, legend i niesamowitych opowieści zrodzonych z bogactwa, śmiałości, odwagi i zdumienia. Ścieżka „Tu byłem. Joanna” jest pierwszą na trasie „Szlaku Rodów Przemysłowych”. To oczywiste, że z okazji motywu przewodniego tegorocznej INDUSTRIADY zaczynamy tą opowieść od matki górnośląskiego przemysłu.

zabytkotechniki.pl

 Regionalny Instytut Kultury w Katowicach

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach jest instytucją Kultury Samorządu Województwa Śląskiego.